

Riktlinjer för investeringar

Dokumenttyp Riktlinjer	Förvaltning Kommunstyrelseförvaltningen
Ämnesområde Investeringar	
Ägare/ansvarig Ekonomienheten	
Antagen av <i>Kommunstyrelsen 2014-10-30 § 284</i>	Dnr KS/2014:1513
Revisions datum	Giltig fr.o.m. 2014-10-30
	Giltig t.o.m. Tillsvidare

Innehåll

Inledning	3
Utdrag ur ”Ekonomistyrningsprinciper för Orust kommun”	3
Syfte	3
Beslut, driftkostnader och prognos	3
Beslut och processer	3
Hantering av investeringarnas driftskostnader	4
Uppföljning och prognos	4
Övergripande ansvarsfördelning	4
Investeringar i fastigheter och verksamhetslokaler	4
Ägarrelaterade investeringar	4
Hyresgästrelaterade investeringar	4
Avgiftsfinansierade investeringar	4
IT-investeringar, kommunövergripande	5
Övriga investeringar inkl. verksamhetsspecifika IT-investeringar	5
Definition och avgränsningar	5
Investering	5
Anskaffningsvärde	6
Inventarier med naturligt samband	6
Löpande underhåll/drift	6
Klassificering	7
Ny-, till- och ombyggnad	7
Reinvesteringar (ersättningsinvesteringar)	7
Exploateringar	7
Kapitalkostnader	7
Avskrivning	7
Aktivering	7
Aktivering av delar i ett projekt	7
Tillgångar med bestående värde	7
Nedskrivning	7
Utrangering	7
Komponentredovisning	8
Slutredovisning av investering	8
Referenser	8

Inledning

Utdrag ur ”Ekonomistyrningsprinciper för Orust kommun”

Dokumentet ”Riktlinjer för investeringar” är kopplat till ”Ekonomistyrningsprinciper för Orust kommun”, beslutad av kommunfullmäktige 2013-12-12, kapitel 8.

”Beslut om investeringar tas i flera steg. Ramarna för investeringsverksamheten under en treårsperiod anges i flerårsplanen, som beslutas av kommunfullmäktige. Med flerårsplanen som grund utarbetar respektive nämnd fram en investeringsbudget (med i allmänhet ökad detaljeringsnivå) för hela planperioden. Investeringsbudgeten fastställs sedan av kommunstyrelsen om tilldelad investeringsram inte överskrids, i annat fall av kommunfullmäktige”.

”Kommunfullmäktiges anslagsbindning sker i huvudsak på objektsnivå vad gäller byggnader, strategiska objekt eller andra större objekt. För inventarier, maskiner fordon sker anslagsbindningen som ramanslag för respektive nämnd.”

Syfte

Handlingen ska vara en vägledning för de som i sitt arbete kommer i kontakt med investeringar i kommunen. Syftet är att skapa en enhetlig tillämpning vid investeringar, bland annat när det gäller bedömning investering kontra driftskostnad, avskrivningstider samt att förtydliga investeringsprocessen. Som komplement till riktlinjerna finns utarbetade anvisningar.

Exploateringar berörs inte i detta dokument.

Förvaltningsområdeschef är ytterst ansvarig för vad som ska redovisas som anläggningstillgång respektive driftskostnad. Om det uppstår osäkerheter vid bedömningen kontaktas ekonomienheten.

Beslut, driftkostnader och prognos

Beslut och processer

Kommunfullmäktige tar beslut om investeringsbudget för budgetåret samt plan för de två kommande åren.

Kommunfullmäktiges anslagsbindning sker i huvudsak på objektsnivå vad gäller byggnader, strategiska objekt eller andra större objekt. För inventarier, maskiner och fordon sker anslagsbindningen som ramanslag för respektive nämnd.

För att förenkla processen för mindre investeringar ställs varje budgetår ett anslag till kommunstyrelsens förfogande.

Investeringarna ska tidsmässigt budgeteras utifrån när utbetalningarna beräknas ske.

Alla investeringar som kommunfullmäktige beslutar om ska godkännas av kommunstyrelsen eller utsedd delegat innan igångsättning får ske.

Som underlag för beslut ska förutom syfte och mål med investeringen, finnas en specificerad investeringskalkyl som omfattar såväl investeringsutgifter som framtida driftkostnader/intäkter.

Riktlinjer för investeringar

Om förslag uppkommer om att genomföra investeringsprojekt, som inte är upptaget i gällande budget, ska projekt överstigande 10 prisbasbelopp överlämnas till kommunfullmäktige för beslut. Nya investeringar understigande 10 prisbasbelopp betraktas som mindre investering och beslutas av kommunstyrelsen.

Investeringen ska i planering och uppföljning redovisas hos den nämnd som slutligt ska finansiera investeringens drift- och kapitalkostnader.

Nämnder ska fortlöpande vidta erforderliga åtgärder för att investeringsprojekt inte ska uppvisa budgetunderskott. I ekonomistyrningsprinciperna framgår hur rapportering vid större avvikelser ska ske.

Hantering av investeringarnas driftskostnader

Nämnden i vilken investeringen används, ansvarar för att utrymme finns inom tilldelad ram för ökande kapitalkostnader samt eventuellt ökade driftkostnader i övrigt.

Vid investeringsprojekt som berör flera utskott/nämnder (och påverkar driftkostnaden) är det utförande utskottets ansvar att beställande utskott är informerad om eventuellt förändrade driftskostnader.

Uppföljning och prognos

Uppföljning och prognos för både förväntat investeringsutfall och likviditetsutfall görs i samband med de ordinarie uppföljningstillfällena per februari, april, augusti och oktober månad.

Övergripande ansvarsfördelning

Investeringar i fastigheter och verksamhetslokaler

När det gäller investeringar i fastigheter och verksamhetslokaler beskrivs detta utförligare i riktlinjer och anvisningar för internhyra. Utförligare beskrivning av övriga typer av investeringar finns i tillämpningsanvisningar till detta dokument.

Ägarrelaterade investeringar

Avser investeringar som föranleds av fastighetsägarens krav på förbättringar, energisparåtgärder, myndighetskrav och liknande. Lokalgruppen utarbetar en investeringsplan för kommunens fastigheter. Varje fastighet ska ha en underhållsplan som visar på det långsiktiga underhållsbehovet. Aktuell underhållsplan ligger till grund för den långsiktiga underhållsplaneringen.

Hyresgästrelaterade investeringar

Avser investeringar som initieras av hyresgästen för att tillgodose behovet av anpassade lokaler.

Avgiftsfinansierade investeringar

Chef för affärsdrivande verksamhet har ansvar för de investeringar som rör kommunens vatten och avlopp, fjärrvärme samt renhållning. Chef för affärsdrivande verksamhet initierar investeringsbehov och är ansvarig för hela investeringsprocessen inklusive uppföljning och slutredovisning.

IT-investeringar, kommunövergripande

IT-rådet initierar investeringsbehov. IT-chef har ansvaret för kommunens övergripande IT-investeringar och är därmed ansvarig för hela investeringsprocessen inklusive uppföljning och slutredovisning.

Övriga investeringar inkl. verksamhetsspecifika IT-investeringar

Förvaltningsområdeschef initierar investeringsbehov och ansvarar för hela investeringsprocessen inklusive uppföljning och slutredovisning.

Definition och avgränsningar

Investering

En **materiell investering** är en anskaffning av en fysisk anläggningstillgång som är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav.

Tre kriterier ska uppfyllas för att anskaffningen ska ses som en investering:

- den ekonomiska livslängden ska vara minst tre år
- anskaffningen ska vara avsedd för stadigvarande bruk/innehav
- den totala kostnaden ska vara minst 0,5 PBB (prisbasbelopp)

En förutsättning för att en anskaffning ska vara en anläggningstillgång är att kommunen har kontroll över tillgången och att det är sannolikt att den medför ekonomiska fördelar eller att den medför framtida servicepotential.

Anskaffning av tillgång som inte uppfyller kriterierna redovisas som en kostnad i verksamheten och belastar verksamhetens resultat samma år som anskaffningen görs.

Investeringar i byggnad och markanläggning berörs i många fall av komponentredovisning (se ”Komponentredovisning”, sidan 7). Mark är i de flesta fall en bestående tillgång och därmed görs det ingen avskrivning på anskaffningsvärdet. Med inventarier menas till exempel maskiner, fordon och möbler.

En **immateriell tillgång** är en identifierbar icke-monetär utan fysisk substans som används för produktion eller tillhandahållande av varor och tjänster samt uthyrning till andra eller för administrativa ändamål.

Tre kriterier ska uppfyllas för att anskaffningen ska ses som en investering:

- avskrivning ska ske systematiskt över nyttjandeperioden och påbörjas när tillgången är tillgänglig för användning
- avskrivningsperioden får normalt inte överstiga tjugo år
- den totala kostnaden ska vara minst 0,5 PBB (prisbasbelopp)

Anskaffning av tillgång som inte uppfyller kriterierna redovisas som en kostnad i verksamheten och belastar verksamhetens resultat samma år som anskaffningen görs.

Exempel på immateriella anläggningstillgångar är utgifter för forskning och utveckling, patent, licenser, varumärken, goodwill och hyresrätter.

Förutsättningar som krävs för att investeringen ska ses som en **immateriell anläggningstillgång** är att:

- det är tekniskt möjligt att färdigställa så att den kan användas eller säljas
- avsikten är att färdigställa tillgången för att använda den eller sälja den
- det finns förutsättning att kunna använda eller sälja tillgången
- tillgången troligen genererar framtida ekonomiska fördelar
- det på ett tillförlitligt sätt går att beräkna de utgifter som hänför till utvecklingen

Anskaffning av tillgång som inte uppfyller kriterierna redovisas som en kostnad i verksamheten och belastar verksamhetens resultat samma år som anskaffningen görs.

Anskaffningsvärde

Anskaffningsvärdet för en **anläggningstillgång** är inköpspris och kostnader för att få tillgången på plats och i skick att användas som det är tänkt.

Anskaffningsvärdet för en materiell anläggningstillgång som förvärvats genom:

- byte av icke monetär tillgång
- gåva
- eller på något annat sätt erhållits genom överlåtelse utan eller mot symboliskt vederlag

är tillgångens verkliga värde, det vill säga den utgift som vid anskaffningstillfället skulle krävts för att anskaffa en identisk eller likvärdig tillgång.

Indirekta kostnader som administration och projektering ska ingå i anskaffningsvärdet om de är direkt hänförliga till anskaffningen.

Exempel på vad som kan ingå i anskaffningsvärdet för en **anläggningstillgång** förutom inköpspris:

- iordningställande av plats eller område för installationen
- leverans och hantering
- installation
- konsulttjänster så som arkitekt-, ingenjör- och juristtjänster
- lagfart

Inventarier med naturligt samband

Anskaffningen avser det samlade anskaffningsvärdet. Av en materiell anläggningstillgång kan tex nämnas, utrustning av en undervisningssal där flera leverantörer anlitas. Det samma gäller en anskaffning som kan anses vara ett led i en större investering.

Löpande underhåll/drift

Åtgärder som syftar till att upprätthålla anläggningstillgångens tekniska status och funktion, bokförs som en kostnad det år som åtgärden utförs och kostnaden är driftsunderhåll. Även investeringar upplagda med komponentredovisning kan ha kostnader som ska ses som underhåll/drift.

Klassificering

Ny-, till- och ombyggnad

Investeringar som avser ny-, till- och ombyggnad ses i de flesta fall som investeringar. Eventuellt kvarvarande värde på ersatt/ombyggd investering skrivs ner och belastar årets resultat. Den nya investeringen aktiveras i sin helhet eller som komponenter.

Reinvesteringar (ersättningsinvesteringar)

Investeringar som är avsedda att ersätta förbrukade/avskrivna tillgångar, betraktas som reinvesteringar. Kapitalkostnader för dessa investeringar ska tas inom befintlig ram. Undantag är standardhöjande reinvesteringar som ska behandlas särskilt, avser främst investeringar inom fastighet

Exploateringar

Med exploateringsverksamhet avses åtgärder för att anskaffa, förädla och iordningställa kommunens mark för infrastruktur (gator, VA) samt för bostads- och/eller industriområden. Exploateringsfastigheter som är avsedda för att säljas ska klassificeras som omsättningstillgång.

Kapitalkostnader

Avskrivning

Anläggningstillgång som fortlöpande minskar i värde ska årligen belastas med värdeminskning (avskrivning). Det är den ekonomiska livslängden som avgör på hur många år avskrivningen ska fördelas. Som grund för beräkning av avskrivningstider används Rådet för kommunal redovisning (RKR) rekommendationer för kommuner.

Aktivering

Aktivering ska starta när tillgången tas i bruk, vilket innebär att första avskrivningsmånaden är månaden efter det att anläggningen tagits i bruk.

Aktivering av delar i ett projekt

Ett investeringsprojekt kan bestå av flera olika etapper eller delprojekt. En etapp/delprojekt aktiveras löpande så snart den självständigt uppfyller kraven på aktivering och är klar att tas i bruk. Exempel på ett sådant projekt kan vara ny-/ombyggnation av en skola som byggs/renoveras i etapper och verksamheten kan flytta in allt eftersom lokalerna är färdiga.

Tillgångar med bestående värde

På tillgångar som inte minskar i värde görs ingen avskrivning. Som exempel kan nämnas mark och i de flesta fall, konstverk.

Nedskrivning

Anläggningstillgång kan helt eller delvis skrivas ner. Nedskrivning belastar årets resultat och ska göras med det engångsbelopp som anses nödvändigt. Är nedskrivningen av väsentlig storlek belastas resultatet som en extraordinär kostnad i annat fall redovisas nedskrivningen bland avskrivningar. Nedskrivning kan bli aktuellt då beslut fattas om nedläggning eller utrangering.

Utrangering

Anläggningstillgång bokas bort ur anläggningsregistret när tillgången inte längre finns kvar i verksamheten (anläggningstillgången är förbrukad/såld eller förverkad på annat sätt). Eventuellt kvarvarande värde belastar årets resultat.

Intern ränta

Internränta beräknas årligen på anläggningens bokförda värde. Internräntan sätts årligen med SKLs rekommendationer som underlag sammanvägt med en bedömning utifrån den beräknade genomsnittsräntan för kommunens lån.

Komponentredovisning

I december 2013 beslutade RKR att revidera rekommendationen om materiella anläggningstillgångar. Det innebär att RKR:s rekommendation i likhet med Bokföringsnämnden (K3) infört ett tydligt krav på komponentredovisning.

Detta innebär att vid nyinvesteringar där komponentredovisning kan användas ska sådan avskrivningsplan läggas upp. Även tidigare gjorda större investeringar ska läggas om till komponentredovisning.

Komponentredovisning innebär att större projekt bryts ner i olika komponenter (exempel: byggnad som bryts ner i stomme, tak, golv elinstallationer osv). Avskrivning görs enligt beräknad ekonomisk livslängd för den specifika komponenten.

Fördelen med komponentredovisning är att större planerat underhåll kan läggas upp på avskrivningsplan. Till exempel kan ett takbyte läggas på avskrivningsplan, eventuellt kvarvarande värde av det utbytta taket skrivs ner. Nedskrivningen påverkar verksamhetens resultat.

Slutredovisning av investering

När investeringsprojekt över 1 mkr är klara/avslutade ska slutredovisning ske till ansvarigt utskott/nämnd.

Slutredovisningen ska avse projektet i sin helhet, innefatta såväl verksamhet som ekonomi, eventuella avvikelser ska kommenteras.

Vid investeringar där komponentredovisning ska användas, ska det av slutredovisningen framgå vilka komponenter investeringen ska fördelas på. Det ska också framgå hur den totala investeringskostnaden ska fördelas, antingen med belopp eller som procent av den totala investeringskostnaden.

Alla klara/avslutade investeringar ska meddelas ekonomienheten så att aktivering kan starta.

Referenser

Rådet för kommunal redovisning (RKR)

www.rkr.se

Sveriges kommuner och landsting (SKL)

www.skl.se

Sveriges allmännyttiga bostadsföretag (SABO) komponentredovisning

www.sabo.se

Skrift: Komponentredovisning av fastigheter